

DİYARBAKIR'IN KULP İLÇESİ ALACA KÖYÜ KEPİR BÖLGESİNDE BULUNAN TOPLU MEZAR HAKKINDA RAPOR

OLAY

Diyarbakır İli Kulp İlçesi Alaca Köyünde Kepir Bölgesinde bulunan toplu mezarın 1993 yılında kaybolan köylülere ait olduğu iddia edilmiş, bunun bir iddia mı, yoksa gerçek bir olay mı olduğunun araştırılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlık Divanı karar vermiştir. Bu amaçla Komisyonumuza üyemiz Diyarbakır Milletvekili Cavit Torun'un başvurusu olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu iddiaları yerinde incelemek üzere Diyarbakır Milletvekilleri Cavit Torun ve Mesut Değer, Manisa Milletvekili Hakan Taşçı ve Komisyon Uzman Yardımcısı İzzet Eroğlu'dan oluşan Heyetin Diyarbakır'a gönderilmesine karar verilmiştir. Heyet 2 Aralık 2004 tarihinde saat 10.00'da uçakla hareket ederek Diyarbakır'a intikal etmiş ve akabinde Diyarbakır Valiliği tarafından tahsis edilen araçla incelemelerde bulunmuştur. İncelemelerini tamamlayan Heyet 3 Aralık 2004 günü saat 17.10 uçağı ile Ankara'ya dönmüştür.

AMAÇ

Meydana gelen olayın araştırılarak konunun tüm yönleriyle ortaya çıkarılması, araştırma ve incelemeler sonrasında kamuoyunun gerçek bilgiye ulaşmasının sağlanması, çeşitli ulusal ve uluslar arası mevzuatta güvence altına alınan yaşam hakkının korunmasına katkıda bulunulması ve yaşama hakkına yönelik ihlali işlediği iddia edilenlerin kamu görevlilerinin yargı önüne çıkarılmasının sağlanması ve ayrıca özellikle konunun adli mercilerin dikkatine sunulması hedeflenmiştir.

HEYETİMİZİN YAPTIĞI GÖRÜŞMELER

1. Kaymakam Yüksel Kara İle Görüşme

Heyet Diyarbakır Valiliği tarafından tahsis edilen araçla Diyarbakır'ın Kulp İlçesine gitmiştir. Heyet Kulp Kaymakamı Yüksel Kara tarafından karşılanmıştır. Kaymakam Yüksel Kara ilçede yeni göreve başladığından olay hakkında ayrıntılı bilgisinin olmadığını ifade etmiştir. Heyet olay yerine gederek bizzat incelemelerde bulunmak için teşebbüs etmiştir. Ancak Kulp'tan Alaca Köyü araçla iki saat kadar, köyden olay yerine kadar ise yayan iki saat sürdüğünü öğrendiğinden ve iklim şartlarının elverişsizliği, arazinin tamamen karı kaplı olmasından ötürü olay yerine gidememiştir. Ayrıca yetkililer tarafından olay yerinde delil niteliğini haiz hiçbir şey kalmadığının bildirilmesi sebebiyle olay mahallene gidilmesine gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

Heyet olayla ilgili bilgisi olanları herhangi bir etki kalmadan özgürce bilgi verebilmeleri için yalnız olarak dinlemiştir. Kişiler dinlenmeden önce olayın önemine binaen kendileri tarafından verilecek doğru bilgilerin önemine dikkat çekilmiştir.

2. Cumhuriyet Savcısı Hakan Ali Erkan İle Görüşme

Heyet Cumhuriyet Savcısı Hakan Ali Erkan'ı makamında ziyaret ederek konu ile ilgili bilgisine başvurmuştur. Cumhuriyet Savcısı konu ile ilgili kısaca şunları söylemiştir:

“11 Ekim 1993 yılında Kulp İlçesinin Alaca Köyü civarında Mehmet Salih Akdeniz, Celil Aydoğdu, Mehmet Şah Atala, Nusrettin Yerlikaya, Turan Demir, Behçet Tutuş, Bahri Şimşek, Şerif Avar, Hasan Avar, Ümit Taş, ve Abdo Yamuk olmak üzere toplam on bir kişinin gözaltına alınmış ve bu kişilerden bir daha haber alınmamıştır. Bu tarihlerde kayıtlara göre sadece Ümit Taş gözaltına alınmış ve salıverilmiştir. Ancak diğerlerinin gözaltına alındığı ile ilgili hiçbir resmi kayıt yoktur. Olayın tek görgü tanığı Pembe Akdeniz’dir. 1994 yılında Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından söz konusu kişilerin Bolu Tabur Komutanlığı tarafından gözaltına alınmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilerek dosya geri gönderilmiştir. 1994 yılından sonra dosyada herhangi bir ilerleme sağlanamamıştır. En son 2003 Ekim ayında karayolları çalışması sırasında dozerle kemik çıktığı iddia edilmiş. Ancak yapılan araştırmada kemiğe rastlanmamıştır. 4 Kasım 2004 tarihinde Kepir Mezrasında kemik bulunduğu ile ilgili iddialar üzerine İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi yetkilileri kemiklerin bulunduğu yere gidiyor. Kemiklerin fotoğrafı çekilerek bize gönderiliyor. Kemiklerle yanma, ateşli silah belirtisi bulunmamaktaydı. Sadece kol ve bacak kemikleri var. Kemikler toprağın üzerinde bulunmuş. Olay yerine gittik. Ölenlere ait cüzdan, saat gibi zamanla kaybolmayan eşyalara rastlanmadı. Mezar denilebilecek bir yer tespit edemedik. Kemikler 19 Kasım 2004 tarihinde Adli Tıp Kurumuna ölenlerin yakınlarından gerekli numuneler alınarak DNA testi için gönderildi. 13 kişi aynı anda köyden gözaltına alınıyor. Ümit Taş ise köyde değil Kulp’ta gözaltına alınıyor. Şemdin Sakık’ın kardeşi Arif Sakık’ın bu ölüm olayının örgüt içi infaz olduğu yönünde ifadeleri medyada yer aldı. Ölenlerinin mezarının bir ceviz ağacının altında olduğunu söylemiş. Olay yerinde güvenliği sağlayamadığımızdan Arif Sakık’ı olay yerine yer tespiti için götüremedik. Güvenliği sağlar sağlamaz Arif Sakık’ı olay yerine götüreceğiz. Otuz kırk kişinin gözaltına alındığı, sonrasında ise bazılarının salıverildiği iddia ediliyor. Kemiklerin yanında kafatası ve elbise vb. şey yoktu. Olayın olduğu sıralar hakim ve savcı lojmanda öldürülmüş. Bolu Tabur Komutanlığından askerler burada geçici olarak görev yapmaktaydı. Şikayetçilerin çoğu Adana, Mersin ve Tarsus’ta bulunmaktadır. Pembe Akdeniz ise İnkaya Köyünde bulunmaktadır. Olaydan bizim 5 Kasım 2004 tarihinde haberimiz oldu. İnsan Hakları Derneği 4 Kasım 2004 tarihinde gitmiş ve basın açıklaması yapmış. Kemikler Adli Tıptan geldiğinde ölüm nedeni, ölüm yılı vb. şeyler ortaya çıkacaktır.”

3. Mizbah Akdeniz İle Görüşme

Mizbah Akdeniz olayda kaybolan Mehmet Salih Akdeniz’in oğlu olup Heyet olay hakkında bildiklerini şu şekilde aktarmıştır:

“Burada bir savaş oldu. Kurunun yanın da yaş da gitti. Babamın Türkiye Cumhuriyeti Devletine bir karşıtlığı yoktu. Babam Köy Muhtarı olup Badika Aşiretinin sorumlusuydu. Babam Mehmet Salih Akdeniz’dir. Hacıdır. Kaybolduğunda 67 yaşındaydı. Babam vatan, millet, polis ve askere karşı asla aykırı hareket etmedi. Babam sadece bu yolda olduğundan gitti. Örgüt bize ceza kesti. Biz vermedik. Örgüt babama geldi. Silah istedi. Babam silah vermedi. Silah isteyenlerin başında Şemdin Sakık vardı. Arif Sakık yoktu. Babam Şemdin Sakık’a bir kalem bile vermedi. Şemdin Sakık aynı zamanda akrabamızdı. Gaziantep’de vurulan Abdussamet’in hanımı teyzem olur. Her gün yaylalara saldırdılar. Babam yardım etmedi. Köyden yardım edenler vardı.

Bolu’dan askerler geldi. Örgütten biri teslim oldu. Teslim olan köye getirildi ve babamı yataklık yapıyor diye şikayet etti. Bu olay örgüt tarafından tezgahlanmıştı. Babama söz geçiremeyen örgüt bu şekilde bir senaryo hazırlayarak babamı yataklık yapar gösterip ortadan kaybolmasına sebebiyet verdi. Bolu askeri geldi ve babamı evden aldılar. Ben de bu arada yayladaydım. Biz yayladan Kulp’a geliyorduk. Babam da bizimle birlikteydi. Bizim

dönüşümüz operasyon yapılmasından kaynaklanıyordu. Bu sebeple köye inelim dedik. Kulp askeri bizi tanıyor. Ancak Bolu'dan gelen askerler bizi tanımıyordu. Yaylada huzur kalmadığı için köye indik. Babam 'Siz gidin, ben gelirim.' dedi. Annem ve babam Şen Yayla Bulu Deresinde kaldı. Babamı Bolu askeri gözaltına aldı. Annem 16 gün süreyle babama yemek götürdü. Annemin yanında amcamın eşi Zekiye Akdeniz vardı. Babam 16 günün sonunda 'Artık getirme, bizi götürecekler.' demiş. Babam bir daha dönmedi. Annem Kulp'a geldi. Babamın gözaltına alındığı haberini verdi. Annem diyordu ki: 'Yemek götürdüğümde babanızın eli ve ayağı bağlı değildi. Köyden diğer kişilerin ise elleri arkalarına bağlıydı. Köyden birçok tutuklu arasından Celil Aydoğdu, Turan Demir ve Behçet Tutuş'u tanıdım.' Bu insanları çeşitli yerlere toplamışlar. Celil Aydoğdu yakın akrabamızdı. Diğerleri ise yakın köylülerimizdir. Bunu Yavuz Paşa yapmış, o zaman kendisi buradaydı. Korkudan babamın ne olduğu meselesini soraamadım.

Lice'de Tugay Komutanı Bahtiyar Aydın 1993 yılının 9. ayının 16sında vuruldu. O gün operasyon görüntüleri yayımlandı ve on bir terörist öldürüldüğü haberi verildi. Babamı şapkasından tanıdım. Çünkü o şapkayı Elazığ'dan ben almıştım. Şapka mavi renkliydi. Konuyu savcıya söyledim. Savcı üç dört defa TRT'den bant istedi. Ancak benim babamı gördüğüm bantı göndermediler. Gelen bantlar içerisinde benim gördüğüm görüntü yoktu.

Amcam, Mehmet Emin Akdeniz, tazminat davası açtı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde davayı kazandılar. Bize otuz iki bin sterlin düştü. Ben ancak o parayı şahsen almadım. Benim bildiklerim bunlardan ibarettir.”

4. Zeki Akdeniz İle Görüşme

Heyetimiz olay hakkında bilgisi olan Zeki Akdeniz ile görüşmüştür. Zeki Akdeniz olayda Kaybolan Mehmet Salih Akdeniz'in oğludur. Zeki Akdeniz Heyet'e özetle şunları söylemiştir:

“1966 doğumlu olup 38 yaşındayım. Olayda babamı kaybettim. Mizbah Akdeniz'in kardeşiyim. Babam olay sırasında 67 yaşındaydı. Operasyon sırasında ben Muş'a traktör almak için gitmiştim. Evimizi Şen Yayla'dan Kulp'a getirecektik. Zengol'e traktörle gittim. Operasyon vardı, beni geri çevirdiler. Sonra ne olup bittiğinden haberim olmadı. Yaylada babam, annem ve amcamın iki karısı (Gülistan ve Zühre Akdeniz) vardı. Ondan iki gün sonra Bingöl üzerinden Kulp'a döndüm. Kulp'ta binbaşı ile görüşmek için kağıt aldım. Palan Bölgesi (köyü) Atatürk Çeşmesinin olduğu yerdeki karakola gittim. Annem ve diğer kadınlar birlikte kaldılar. Bize dediklerine göre babam Yavuz Paşanın elindeymiş. Babam anneme 'Gidin, bizi bırakmazlar' demiş. Sonra babamdan bir daha haber alamadık. Turan Demir'in annesi ile benim annem babama yemek götürmüş. Annemin birkaç gün babama yemek götürdüğünü biliyorum. (Abisi Mizbah Akdeniz'in 16 gün yemek götürdüğü hatırlatılması üzerine kendisinin böyle hatırladığını söyledi.)

Bahtiyar Aydın'ın vurulduğu gün operasyon görüntüleri yayınladı ve on bir teröristin öldürüldüğü söylendi. Babamı görüntülerde abimin Elazığ'dan aldığı şapka ile gördüm ve babamın öldürülmüş olduğunu anladım. Babam teröristlere yardım eden biri olamaz. Babam devletçiydi. Tanımadığım, bilmediğim insanlar babamı PKK'ya yardım eden biri olarak gösterdiler ve bu insanlar babamın öldürülmesine sebebiyet verdiler. Babamı örgüt öldürmüş olamaz. Babamın öldürülmesi sebebiyle ben de dava açtım ve 66 milyar civarında tazminat kazandım.

Benim Akdeniz Market adlı marketim vardı. Kulp Garnizonundan bir subay benim markete geldi. Bana kimin oğlu olduğumu sordu. Ben de İnkaya Köyü Muhtarı Mehmet Salih Akdeniz'in oğlu olduğumu söyledim. Kendisi şeftali, üzüm vb. şeyler almak için gelmişti. Benim verdiklerimi kimim oğlu olduğumu söyler söylemez almadan gitti. Ben de anladım ki bu kişi benim babamın ölümüne sebebiyet verenlerden. Yavuz Paşa bir ya da bir buçuk ay Kulp Bölgesinde kaldı. Sadece Paşanın kaldığı dönem on dört kişi kayboldu.

Kemiklerin bulunduğu yerde babama ait olduğunu bildiğim sigara tabakası ve gömlek parçasını Metin Demir isimli şahıs bana verdi. Ben de bunları eve getirdim. Gömlek renkli ve desenlidir. Sigara tabakasının ise kenarları bozulmuş vaziyettedir.

Babama ait olduğu iddia edilen kemikleri getirenler arasındaydım. Metin Demir bunları yaptığı kazıda ortaya çıkardı. Cesetler yakılmış. Bazı kemiklerde kurşun yeri beldir. Metin Demir'in annesi Zekiye Demir kemiklerin olduğu yeri bulmuş. Zekiye Demir sürekli çocuğunun mezarının nerede olduğunu aramaktaydı. Zekiye Demir oğlu Metin Demir'e durumu haber vermiş. Metin Demir de bana haber verdi. Köy şu anda boş. Yaz aylarında insanlar köye gidiyorlar, kışın ayrılıyorlar. Olay yerinde M16 mermisi bulduk. Bunları Savcılığa verdik.

Bir çok arama yapıldı. Sigara tabakası ve gömlek parçasından dolayı babamın olay yerinde öldürüldüğüne kanaat getirdim. Gömleğin bir kısmı yanmış vaziyettedir. Bunları şu anda saklıyorum. Bunların meydana gelen olayın delili olduğuna inanıyorum. Gerektiğinde ibraz edeceğim. Benim bildiklerim bundan ibarettir.”

Bu arada Zeki Akdeniz'in babası Mehmet Salih Akdeniz'e ait olduğu iddia edilen tütün tabakası ve gömlek parçasının Heyete getirmesi Zeki Akdeniz'den talep edilerek bunun çok önemli olduğu belirtildi. Zeki Akdeniz naylon bir poşet içerisinde kareli, ekose, dikiş izleri olan ve kenarları yırtık bir kumaş parçası ve kenarları çürümüş vaziyette tütün tabakasını Heyete getirerek gösterdi. Heyet söz konusu eşyaları aldı ve inceledi. Yukarıda özelliği belirtilen eşyalar tutanağa geçirildi. Heyetin muhafaza etme imkanı olmadığından bir tutanakla alınan eşyalar Kulp Cumhuriyet Savcısına adli emanete alınması için teslim edildi. Teslim-tesellüm belgesinin bir örneği birlikte imzalanarak Heyetçe alındı. Ayrıca teslim edilen eşyalar üzerinde Adli Tıp Kurumu tarafından inceleme yapılması Cumhuriyet Savcısına hatırlatıldı. Adli Tıp Kurumu tarafından inceleme yapıldıktan sonra bulunan eşyanın sahibine iade edilmesinin gereği üzerinde duruldu.

5. Gülhan Aydoğdu İle Görüşme

Heyet kaybolan on bir kişiden biri olan Celal Aydoğdu'nun kızı Gülhan Aydoğdu ile görüşmeler yapmıştır. Yapılan görüşmede Gülhan Aydoğdu Heyete kısaca şunları söylemiştir:

“Ben Celal Aydoğdu'nun kızıyım. 20 yaşındayım. Babamı kaybettim. Biz o zamanlar küçüktük ve İnkaya Köyündeydik. Babam Şen Yaylaya gitti. Yalnız gitmişti. Bizim yaylada çökeleğimiz vardı. Gittiği zaman hemen döneceğini biliyorduk. Ama dönmedi. Haber geldi. Jandarma tarafından gözaltına alınmış. Babamın nerede jandarma tarafından gözaltına alındığını bilmiyorum. On sekiz gün gözaltında kaldı. Babam köyden ayrıldıktan sonra Zekiye Akdeniz isimli akrabamız onlarla birlikte kalmıştı. Zekiye Akdeniz onları görmüş. Zekiye Akdeniz'e babam ve oradaki diğerleri demiş ki 'Artık gidin, bizi bırakmayacaklar.' Zekiye Akdeniz bu süre içerisinde onlara yemek götürmüştü. Biz sekiz kız kardeşiz. Babamın gözaltına alındığında dört ablam evlendiğinden dört kardeş kalmıştık.

Hepimiz küçüktük. Bundan dolayı babamızı takip edemedik. Zaten annem de daha önce vefat etmişti.

Kemiklerin bulunduğu iddia edilen yere gitmedik. Gelen kemiklere baktık. Bir tane tütün kutusu bulunmuş. Kime ait olduğunu bilmiyorum. Babam da tütün içerdi. Teyzem oğlu Zeydin Akdeniz tütün kutusunun babama ait olduğunu söyledi.

Şu anda biz Kulp'ta oturuyoruz. Önce halam bizi yanına aldı. Sonra bizi kabul etmedi. Ablamdan biri daha evlendi ve üç kız kardeş kaldık. Dava açtık. Yüz milyar lira tazminat aldık. Bu paranın on milyarını avukat aldı. Biz bu olaya sebebiyet verenlerden davacıyız. Küçük yaşta zaten annesiz kalmıştık. Aynı zaman da babasız da kaldık. Olaya sebebiyet verenlerin cezalandırılmasını istiyorum. Şu anda yaşadığım gibi üzüntümüz sonsuzdur.”

6. Sevda Aydoğdu İle Görüşme

Celal Aydoğdu'nun kızı Sevda Aydoğdu Heyete kısaca şunları anlatmıştır:

“On sekiz yaşındayım. Bu olayda babamı kaybettik. Ben o zamanlar evin en küçüğü olduğum için bir şey hatırlamıyorum. Ben dört beş yaşlarındayken babamın götürülmüş olduğunu duydum. Babam çökelek getirmek için yaylaya gitmiş. Yazın yaylaya gider, kışın ise köye dönermiş. Bizim geçimimizi sağlardı. O zamanlar annem de vefat etmişti. Sekiz kardeşiz. Babamın kaybolması ile ilgili araştırma yapıldı. Örgüt tarafından mı devlet tarafından mı öldürüldüğünü bilmiyorum. Evin en küçüğü olduğum için hatırlamıyorum. Ben şikayetçiyim. Bunu yapanların cezalandırılmasını istiyorum. Kazandığımız davadan yüz milyar lira aldık. Bunun bir kısmını avukata verdik. Bir kısmını da biz aldık ve biz bu parayla geçimimizi sağlıyoruz. Kirada oturuyoruz. Çok mağdur olduk. Şu anda üç kız kardeş aynı evde yaşıyoruz. Diğer beş ablam evlendi. Onların maddi ve manevi desteğini görüyoruz. Benim bildiklerim bunlardan ibarettir.”

7. Pembe Akdeniz İle Görüşme

Pembe Akdeniz olayda kaybolan Mehmet Salih Akdeniz'in eşi olup olayın tek görgü tanığıdır. Pembe Akdeniz Türkçe bilmediğinden Heyet bu kişiyle Savcılığın tercümanı ve Adliye memuru Mehmet Akıncı aracılığı ile bilgi aldı. Heyete olayla ilgili şu bilgiler aktarıldı:

“Ben kocam Mehmet Salih Akdeniz'e iki defa yemek götürdüm. Yemekleri kemik çıkarılan yere götürdüm. Asker o bölgeye (Şen Yayla) geldiğinden biz oradan kaçtık. Asker gelince Şen Yayla'dan kemiklerin bulunduğu yere kaçtık. Ben yemek götürürken birçok kişi arasından bizim köyden üç kişiyi gördüm. Bunlar: Celal Aydoğdu, Turan Demir ve Behçet Tutuş. Asker birçok köylüyü götürdü. Kocam da onlarla birlikte gitti. Yani kocam onların arkasından gitti. Asker onu götürmedi. Sonra askerler onları bırakmadılar. Bolu'dan gelen çok sayıda asker vardı. Köylüleri Bolu'dan gelen askerler almışlardı. Sonra onlara gidip kocamı bırakmalarını söyledim. Kocam bağlı değildi. Elinde tesbih vardı. Namaz kılıyordu. Kocama iki defa ekmek, peynir ve bir paket çay götürdüm. Askerler ile bizim aramız yürüyerek bir buçuk saatlik mesafeydi. Yemekleri bir gün arayla götürdüm. Kocam bana bir daha yemek getirmememi, çünkü artık kendilerini götüreceklerini söyledi. Kocam on ya da on beş gün kadar orada kaldı. Çok kişi bağlı olarak tutulmaktaydı. Bunlardan ben yukarıda ismini saydığım üçünü tanıdım. Elleri arkalarına bağlıydı ve yüzü koyun, yan ve çeşitli şekillerde yatarken olanları gördüm. Ben olay sırasında yemek götürürken ve gelirken yalnızdım. Oğlum Zeki beni Atatürk Çeşmesi civarında gördü. Ona babasının gitmiş olduğunu söyleyince feryat etti. Şemdin Sakık'ın ne eve ne de köye geldiğini gördüm. Zaten eve erkek misafir geldiğinde

biz görmezdik. Şemdin Sakık bize önceleri gelmişti. Kocamdan silah istedi. Kocam silah vermedi. Daha doğrusu verip vermediğini görmedim. Kocam Şemdin Sakık'a 'Sizin gelmenizi istemiyorum.' demiş. Köyden dağa kaçırılanları bilmiyorum. Olay sebebiyle dava açıldı. Ancak ne kadar para alındığını bilmiyorum. Parayı kocamın kardeşi Mehmet Emin Akdeniz aldı. Kocamın ölümüne sebebiyet verenlerden şikayetçiyim. Kocamın üzerinde gömlek, ceket ve pantolon vardı. (Kendisine oğlu Zeki Akdeniz tarafından Heyete tevdi edilen gömlek parçası ve tütün tabakası gösterildi.) Bunları hatırlamıyorum.”

8. Mehmet Emin Akdeniz İle Görüşme

Olayda kaybolan Mehmet Salih Akdeniz'in kardeşi Mehmet Emin Akdeniz olayla ilgili olarak Heyete şu bilgileri vermiştir:

“1993 yılının 9. aylarında Şen Yaylaya Bolu'dan askerler geldi. Benim hanım (vefat etmiş) o sıralarda Badikan'da idi. Biz köye inecektik. Askerler yolu kestiler ve erkekleri aldılar. Erkeklerin bazıları ise kaçtı. Benim eşim Zühre Akdeniz ve ağabeyim Mehmet Salih Akdeniz'in eşi Pembe Akdeniz onlara yemek götürüyor. Bolu'dan gelenler bazıları gözaltına aldılar. Benim ağabeyimi de gözaltına aldılar. Kadınlar onlara dokuz gün yemek göturdüler. (Mizbah Akdeniz, Zeki Akdeniz ve Pembe Akdeniz'in Heyete yemek götürme sayısı ile ilgili vermiş olduğu ifadeler hatırlatıldı.) Benim söylediğim doğrudur. İşin başından beri olayı ben takip ettim. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine konuyu ben göturdüm. Davayı kazandık. Olağanüstü Hal Bölge Valisine ben gittim. (Kişiyi yemeği Pembe Akdeniz'in tek başına göturdüğü hatırlatıldı.) Benim anlattıklarım doğrudur. Ben Diyarbakır'da encümen üyesi olduğumdan olay yerinde değildim. Ortalıkta söylenenler doğrultusunda ağabeyim Mehmet Salih Akdeniz'in gözaltına alındığını duydum. Diyarbakır'dan Kulp'a gittim. Şu anda isimlerini hatırlamadığım ağabeyim ile görüşen kişilere ağabeyim benden dolayı 'Mehmet Emin gelmesin, iş tehlikelidir.' demiş. Ben devamlı olarak haber almaya çalıştım. Hanımların yemek götürmesi sebebiyle haber alıyorduk. Dokuz gün gözaltında kaldılar. Daha doğrusu dokuzuncu gün en son hanımlar onları görmüş. Ve onların götürüleceklerini haber aldık. Biz onların Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesine getirileceğini zannettik. Üç defa Devlet Güvenlik Mahkemesine kaybolma olayı ile ilgili dilekçe verdim. Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı 'Bunu artık arama.' diye yazılı cevap verdi. Bu yazı bendedir. Yazıyı Heyetinize teslim edeceğim. Ben bu şekilde cevap alınca ağabeyimin kaybolduğunu anladım. Olağanüstü Hal Bölge Valisi ile görüştüm. Bana yardımcı olmadılar. Sonra İnsan Haklarından Sorumlu Bakan Mehmet Kahraman ile görüştüm. Kendisine dilekçe verdim ve ağabeyimi ölü olarak aradığımı söyledim. Aynı zamanda dönemin İçişleri Bakanı Nahit Menteşe ile de görüştüm ve kendisine dilekçe verdim. Dilekçeyi Heyete teslim edeceğim.

Bu üç devlet görevlilerinden sonuç alamayınca olayı Türkiye mahkemelerine götürmeden Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göturdüm. Dokuz sene süren yargılama sonunda davayı kazandım. On bir kişi için bir trilyon para aldık. Yaşlı olduğum için bana yetmiş küsur milyar isabet etti. Bu parayı avukatların vasıtasıyla tahsil ettik. İnkayalı Celal Aydoğdu'nun kızlarına yüz dokuz milyar isabet etti. Paranın yüzde onunu avukata verdik. Davanın avukatı şimdiki Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'dir. Davayı o Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göturdü.

Bolu'dan gelen askerlerin başında bir general vardı. Sonra ayrılmış. Bolu'dan gelenler Şen Yaylada dokuz gün kaldılar ve ardından Muş'a geçtiler. (Heyetin bilgisine başvurduğu diğer kişilerin verdiği ifadeler hatırlatıldı.) Ben üç ay kaldığını bilmiyorum. Benim bildiğim insanları toplayarak helikopterle bilinmeyen bir yere gittikleridir. Bu insanlar Kulp'a hiç gelmediler.

Olay yeri iki sene öncesine kadar yasak bölge ilan edildiği için biz gidip bakamadık. Ben bulunan kemiklerin nasıl bulunduğunu bilmiyorum. Elimde şu an açıklamak istemediğim deliller var. Bunları kemikler Adli Tıp Kurumunca inceleme yapıldıktan sonra açıklayacağım. (Bu delillerin neler olduğu Heyet tarafından soruldu.) Gözaltına alınanlar aslında Bolu askerleri tarafından serbest bırakılıyor. Ancak pusuda olan PKK ispiyoncusu kişiler bulunmaktadır. Bu ispiyoncular kimi insanların serbest bırakılmasını, kimi insanların ise tutulmasını istemişler. Durum telsizle Panak Karakol Komutanına bildiriliyor. Kulp Garnizonundan gelen talimat uyarınca Mehmet Salih Akdeniz'in bırakılmaması söyleniyor. Bunun üzerine benim ağabeyim yoldan çevriliyor ve tekrar tutuklanıyor. Ben konuyla ilgili dosyanın tamamını size göndereceğim.

Benim net bir şekilde söylemek istemediğim ancak delillerin açığa çıkmasından sonra söylemek istediğim nokta şudur: İsmi vermek istemediğim bir askerle irtibatım var. Olay bir çukurda cereyan ediyor. Askerin biri orada ağacın birine rakam ve vb. şeyler yazıyor. Eylemin o ağacın bulunduğu yerde cereyan ettiğini ifade ediyor. Onun tarifine göre bu yer tespit ediliyor ve kemikler burada bulunmaktadır. Asker ateş etmek istemiyor. Orada bulunan özel tim ve üst düzey subaylar öldürme eylemini gerçekleştiriyorlar. Öldürme olayına sebebiyet verenlerin isimleri dosyadadır. Tahmini olarak söylüyorum kafalar kesilmiş dereye atılmış olabilir. Bu zamanla ortaya çıkmasın diye yapılmış olabilir.

Kulp'ta Ali Yüzbaşı Jandarma Bölük Komutanıydı. Şu anda İstanbul'da olduğunu zannediyorum. Onun vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda bu eylem gerçekleştirilmiştir.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hakimleri benden altı buçuk saat süre ifade aldılar. Oturur vaziyette iken ifade verdim. Devletin avukatları ve bizim avukatlarımız da oradaydı. Hatırlamadığım bazı konular olabilir. Dosyayı size ulaştıracam.

Benim kız kardeşim Şemdin Sakık'ın kardeşinin yanındaydı. Bunlar Gaziantep'de oturuyordu. Eniştem öldürüldü. Ben Şemdin Sakık'ı tanıyorum, ancak o köye gelmiş değildir. Bu olayın PKK tarafından gerçekleştirildiği konusunu ilk defa duyuyorum. Bu konuda bilgim yoktur. On senedir dosya devam etti. (Bu olayın PKK içerisinde bir iç hesaplaşmadan kaynaklandığı şeklinde Arif Sakık'ın verdiği bilgilerin hatırlatılması üzerine) Bu durum şimdiye kadar neden ortaya çıkmadı? Bu bir senaryo ve komplodur. Kabul etmiyorum.

Bana süreç içerisinde soruldu? Neden bazı insanlar serbest bırakıldı da bir kısmı gözaltında tutuldu? 'Bunu gözaltına alıp da infaz edenlere sorarsanız daha iyi bir sonuca ulaşırız.' dedim. (Serbest bırakılanlar hakkında kişiye soruldu.) Ben bırakılan kişilerle görüşmedim. Bunların isimleri var. Ayrıca o kişilerin vermiş olduğu ifadeler de dosyada bulunmaktadır. Bırakılanlar Muş Ovasından getirilen kişiler olduğundan ve kendilerini tanımadığımdan onlarla görüşemedim. Yalnız serbest bırakılanlardan Mehmet Özbay Şen ayladadır. Hala yaşamaktadır. Dosyada ifadesi vardır. Diğer serbest bırakılanlardan Hüsnü isimli kişi vefat etmiştir.

(Olay ortaya çıktıktan sonra İnsan Hakları Derneğinin öldürüldüğü iddia edilen kişilerin kemiklerini toplayarak Kulp'a hangi görevle getirdiği ve bunu nasıl öğrendiği soruldu.) Benim bildiğim kadarıyla kemik olduğu Savcılığa bildirilmiştir. Savcılık ise 'Siz gidip, getirin.' demiş. Bunun üzerine İnsan Hakları Derneği yetkilileri ve ölenlerin bazı yakınları kemikleri toplayıp getirip Savcılığa teslim ediyorlar. (Savcının böyle bir talimat

vermediği hatırlatıldı.) Ben bildiklerimi söyledim. Sonuç itibariyle ben size dosyayı takdim ettiğimde durum ortaya çıkacaktır.”

9. Arif Sakık İle Görüşme

Heyet Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevinde kalmakta olan Arif Sakık’la görüşmüştür. Yapılan görüşmede şu bilgiler alınmıştır:

“Ramazan Bayramından birkaç gün önce olayın sağa sola çekilmemesi amacıyla Cezaevi Savcısına ifade vermişim. Simetak mıntıkasında olay meydana gelmiştir. Öldürülme olayının kullanılmaması için bilgi verme gereği duydum. Ben on bir kişinin öldürülmesi olayının PKK tarafından gerçekleştirildiğini ve bunun PKK’nın bir iç hesaplaşması olduğunu detaylı bir şekilde anlattım. Ben bu olayın PKK’nın bir iç hesaplaşması olduğunu biliyorum, ancak PKK içerisinde kimler tarafından gerçekleştirildiğini bilmiyorum.

Akdeniz ailesi ile akrabayız. O zamanlar köye gidip gelirdik. Onların hepsini tanıyorum. Vehbi Akdeniz, Mehmet Salih Akdeniz vb. Mehmet Salih Akdeniz’in öldürülmesinin PKK’nın gerçekleştirdiği on bir kişinin öldürülmesi ile ilişkisi bulunmamaktadır. Mehmet Salih Akdeniz’in nasıl öldürüldüğünü ve kim tarafından öldürüldüğünü bilmiyorum. PKK yapmış olduğu eylemden siyasi rant elde etmek istemektedir. Bu konuda PKK, HADEP ve İnsan Hakları Derneği siyasi rant sağlamak ve yeni bir tazminat davasıyla gelir elde etmek amacındadır. Bu oyuna kimse gelmemelidir.

On bir kişinin ikisi Kulpludur. Bunlardan biri Kulplu Ömer’im oğludur. Bunlar savaşa yeni katılıyorlardı. Diğerleri ise gerilla kuryesiydi. Toplam on bir kişi örgüt militanıdır. Bunları kırsaldan almaya gelen grup, bunlarla tartışıyorlar. Sonra birbirlerini tarayarak öldürüyorlar. İki kişi kurtulup kaçıyor. Kırsaldan gelen manga altı yada yedi kişidir. Diğer gelen grup ise on ya da on beş kişi olabilir. Kaç kişi olduğunu tam olarak bilmiyorum. Belli bir yerde bir araya geliyorlar. Sonra olay gerçekleşiyor. Kampa gidenler derhal tutuklanıyor. Kırsaldan gelenlerden de bazıları ise kaçıyor. Benim bahsettiğim olay 1993 yılının ilkbaharında meydana geliyor. Mehmet Salih Akdeniz’in öldürülmesi ise aynı yılın sonbahar aylarında meydana geliyor. PKK’nın olayı ile Mehmet Salih Akdeniz’in öldürülmesi olayı arasında irtibat yoktur. PKK’nın iç hesaplaşması sonucu öldürdüğü on bir kişinin nerede olduğunu biliyorum. Bunlar bir cevizin altındadır. Mehmet Salih Akdeniz’in öldürüldüğü yer güneyde Muş tarafındadır. PKK’nın eylemi ise dağın bu tarafında Simetak Köyü civarında gerçekleşiyor.

Akdenizler yüklü para aldılar. Örgütün parasına da el koydular. Akdenizler ‘Bunlar babamızın kan parasıdır.’ diyorlar. Şimdi de buradan siyasi rant elde etmeye çalışıyorlar.

Ben itirafçı konumundayım. Ben daha önce bu konu ile ilgili resmi kurumlar önünde beyanda bulunmadım. Bana bu konular sorulmadığı için açıklama yapmadım. Ben kendi irademle bu konuda açıklama yapma gereği duydum. Ben bu konuları önemsemedim. Yoksa malumatım vardı. Ben itirafta bulunurken örgüte ait bu konuda açıklama gereği duymadım. Ben bu olayı aydınlatmak istedim. İsmim üzerinde siyaset yapılırken bu konuyu açıklama gereği duydum. Beni götürürlerse olay yerini gösterebilirim. Köyün her tarafı ceviz ağaçları ile doludur. Örgütüm gerçekleştirdiği bu eylemi ve yapanları görmedim. Sonbaharda olay yerindeydim. Bana orada söylediler. Buraya öldürülenler elbiseleri ile gömülmüş.

Bana göre on bir yıl sonra olayın ortaya çıkarılmasının sebebi PKK, HADEP ve İnsan Hakları Derneğinin siyasi rantı, ailenin ise ekonomik rantı peşinde koşma

düşüncesidir. Bahtiyar Aydın'ın öldürüldüğü gün biz on bir kişinin öldürüldüğü mezarın üzerindeydik.

On bir kişinin öldürülmesi olayının meydana geldiği zaman ben dağdaydım. Bahtiyar Aydın sonbaharda öldürüldü. On bir kişinin öldürülmesi ile Bahtiyar Aydın'ın öldürülmesi arasında irtibat yoktur. Ben bu olaylardan kendime rant sağlamak istemiyorum.”

10. Şemdin Sakık'la Görüşme

Diyarbakır E Tipi Cezaevinde bulunan Şemdin Sakık olayla ilgili şu bilgileri aktarmıştır:

“Söz konusu olaylar bana ünlü Rus yazar Gogol'un Ölü Canlar adlı eserini hatırlatıyor. Gogol bu eserinde bir kişi ülkenin dört bir yanından kemikleri topluyor ve şirket kuruyor. Şirkette işçiler, memurlar ve yöneticiler gibi kademelendirme yapıyor. Ölümlerden kurulu şirket devlete var gibi gösteriliyor ve devletten gelir elde ediliyor. Son zamanlardaki gelişmeler bana bu olayı hatırlattı. Cenazeler kalmadığı için birileri kemik peşine düştüler. Ben bu konuda dosyalarım mahkemede olduğu için açıklama yapmak istemiyorum. Durumu avukatıma sormam gerekiyor.

Mehmet Salih Akdeniz'in ölümü ile on bir kişinin öldürülmesi arasında illiyet bağı bulunmamaktadır. Mehmet Salih Akdeniz'in öldürülmesi ayrı bir olaydır. Celal Aydoğdu ve beraberindekilerin benimle irtibatı yoktur. Bunların öldürülmesi ayrıdır. Bana saydığınız isimler ile öldürüldüğü iddia edilen on bir kişi arasında bağlantı yoktur. İki ayrı olay vardır. Bu olaylar hakkında açıklama yapmak istemiyorum.

Mehmet Salih Akdeniz ile akrabayız. O zamanlar gidip gelirdik. Bunlar tutuklandığı esnada ben de oradaydım. (Mehmet Salih Akdeniz'in oğlu Mizbah Akdeniz ile eşi Pembe Akdeniz'in vermiş olduğu ifadelerde kendisinin Mehmet Salih Akdeniz'den silah istediği hatırlatıldı.) Ben onlardan silah istemedim. Benim emrimde üç yüz silahlı vardı. Neden silah isteyeyim? Ben Mizbah Akdeniz'e yüz bin mark verdim. Sonradan paranın üstüne yattılar. PKK'nın yapmış olduğu on bir kişinin öldürülmesi olayında öldürülen kişilerin ailelerine haber verilerek cesetleri almaları istendi. Aileler cesetleri almadı. Öldürülenler de elbiseleri ile gömüldü.

1993'ün sonbaharında 'On bir kişi ele geçirildi.' denildi. O günün televizyonlardaki haber görüntüleri incelenirse gerçek ortaya çıkar.

1993 yılında devletin başlattığı operasyon, büyük bir operasyondur. Askerler köyleri yaka yaka yollarına devam ettiler. Her taraftan alevler yükseliyordu. Operasyon Diyarbakır, Muş ve Bingöl olmak üzere üç yerden başlatıldı. Askerler Şen Yaylada birleştiler. Andin ve Kozan Dağı askerlerin elindeydi. Amaç bizlerdik. Geldiklerinde biz Şen Yayladaydık. O aralar bir komutan televizyona çıkıp 'Şemdin'i kıl payı kaçırdık.' diye beyanatta bulunuyordu. Halbuki kıl payı kaçırma diye bir durum söz konusu değildir. Bahtiyar Aydın o zamanlarda vuruldu. Arkadaşları arayıp kendilerinin vurup vurmadığını sordum. Arkadaşlar 'Biz yapmadık.' dediler. Biz askeriye'nin telsizlerini dinliyorduk. Onlar da bizim telsizleri dinliyordu. Ben telsizle askerle Bahtiyar Aydın'ın bizim vurmadığımızı söyledim. Askerin biri küfür etti ve telsizi kapattı. Operasyon devam etseydi bizi zorlardı. Genel Kurmaydan bir emir geldi ve operasyon ani bir şekilde tamamlanmadan durduruldu. Bizim hayvanlara da el koydular ve bizim köyü de yakıp yıktılar. Olaylar ne devletin yaptığı ne de habersiz olduğu bir şeydir. “

11. İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş İle Görüşme

Kulp Alaca Köyü Kepir Bölgesinde bulunduğu iddia edilen İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şube Başkanlığının çalışma yaptığı Komisyonumuzca haber alınmış ve kendileriyle görüşmelerde bulunulmuştur. Bu görüşme sırasında İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş Heyet Başkanı Diyarbakır Milletvekili Cavit Torun'a Heyetin huzurunda telefonla şu bilgileri vermiştir:

“Kulp Alaca Köyü Kepir Bölgesinde 1993 yılında kaybolan on bir vatandaşın durumu ile ilgili olarak konunun takipçisi olduk. Derneğimizin yapmış olduğu çalışmalarla hakları kaybolanlar için avukatlar görevlendirildi ve konu iç hukuk yollarının tüketilmesi gerek kalmadan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürülmesi kararlaştırıldı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 23954/94 sayılı dosyası ile başvurucular lehine Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tazminat ödemesine karar verdi. Ancak biz olayın vatandaşların haber vermesi üzerine son gelişiminde haberdar olduk. Vatandaşlarla birlikte Kepir'e gittik. Olay yerini dijital kamera ile görüntüledik. Bulunan materyale karışmadık. Bir dilekçe ile konuyu Kulp Cumhuriyet Başsavcılığına ilettik. Savcılık bizden bulunan materyalin toplanıp getirilmesini istedi. Biz dernek olarak böyle bir şey yapamayacağımızı söyledik. Bunun üzerine vatandaşlardan bulunan materyalin toplanıp getirilmesi Savcılık tarafından talep edilmiş. Onlar da topladıkları kemik vs gibi eşyaları çuvallara doldurarak Cumhuriyet Savcılığına getirmişler ve teslim etmişlerdir. Sorulması üzerine bizim Savcılığa haber vermemizden sonra Cumhuriyet Savcısı olay yerine gitmemiş, kemiklerin toplanıp getirilmesinden ve olayın basına intikalinden sonra Savcılık olay yerinde inceleme yapmıştır.”

Resmi Belgelerde Yapılan İncelemeler

Heyet söz konusu olayla ilgili olarak Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, Kulp Cumhuriyet Başsavcılığı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne açılan dava hakkında Dışişleri Bakanlığı evrakları üzerinde incelemelerde bulunmuştur.

Bu incelemeler sırasında Ümit Taş'ın kardeşi Mehmet Ali Taş'ın 5.10.1993 tarihinde dilekçe verdiği ve kardeşinin gözaltına alındıktan sonra bırakılmadığından bahsettiği, keza Ümit Taş'ın babası Kemal Taş'ın 15.10.1993 tarihinde Kulp Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe vererek oğlunun durumu hakkında bilgi istediği, bu dilekçesinde Kulp İlçesi Şenyayla mevkiinde yapılan bir askeri operasyon sırasında askeri birliklerce oğlunun gözaltına alındığından bahsettiği,

Gözaltına alındıktan sonra kaybolanlardan Hasan Avar'ın kardeşi Sabri Avar'ın 27.12.1993 tarihinde Kulp Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe vererek kardeşi Hasan Avar'ın gerekçesi belli olmayan biçimde Hasan Avar'ı gözaltına aldıkları ve 09.10.1993 tarihinden beri kendisinden haber alamadıklarını belirttiği,

Gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılmayan Behçet Tutuş'un oğlu Sabri Tutuş'un Kulp Cumhuriyet Başsavcılığı 24.10.1999 tarihinde dilekçe verdiği 9.10.1993 tarihinden beri haber alamadıklarını belirttiği,

Süleyman Yamık isimli şahsın aynı tarihli dilekçesi ile kardeşi Abdo Yamık'tan 9.10.1993 tarihinden beri haber alamadıklarını ağabeyi Abdo Yamık'ın Alaca Köyü'nde on kişi ile birlikte gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılmadığını belirttiği,

Ramazan Yerlikaya isimli kişinin aynı tarih ve gerekçelerle ağabeyi Nesrettin Yerlikaya'dan 9.10.1993 tarihinden beri haber alamadıklarını belirttiği,

Yine Seyithan Ataca isimli 27.10.1993 tarihinde Kulp Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe vererek Mehmet Şah Atala'dan 78 günden beri haber alamadıklarını belirttiği,

Ayrıca Hüsnü Demir isimli kişinin 9.3.1994 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığına vererek 9.10.1993 tarihinden beri oğlu Turan Demir'in Kulp İlçesine bağlı Alaca Köyü'nde askerler tarafından on kişi ile birlikte gözaltına alındıktan sonra bir daha serbest bırakılmadığını ve akıbetinden kuşkuya kapıldığını ifade eden dilekçe verdiği,

Görölmüştür.

İlişikteki resmi evrakta gerek cumhuriyet savcılarını gerekse askeri yetkililerin kaybolduğu iddia edilen kişilerin gözaltına alındıkları konusunda ellerinde bilgi ve belge olmadığı yönünde açıklama yaptığı, fakat bu kaybolan on bir kişinin birer vatandaş olarak akıbetleri hakkında herhangi bir açıklamada da bulunmadıkları görölmüştür. İlişikte sunulan evraklar içerisinde kaybolan Ümit Taş'ın babası Kemal Taş'ın, kaybolan Mehmet Salih Akdeniz'in kardeşi, Mehmet Emin Akdeniz'in, kaybolan Mehmet Salih Akdeniz'in eşi Pembe Akdeniz'in, gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılmayan Turan Demir'n kardeşi Aydın Demir'in, kaybolan Ümit Taş'ın kardeşi Tahir Taş'ın, kaybolan Mehmet Salih Akdeniz'in oğlu Zeki Akdeniz'in, cumhuriyet savcılığınca alınmış beyanlarının olduğu, bu kişiler verdikleri beyanlarında özet olarak Bolu'dan gelen Dağ Komando Birliğinin yakınlarını gözaltına aldıktan sonra bir daha serbest bırakmadıklarını ve toplu olarak öldürölmelerinden kuşku ve korku içerisinde olduklarını beyan etmişlerdir.

Dosya arasında Alaca Köyü Muhtarı Vehbi Başer'in 23.10.1995 tarihinde Kulp Cumhuriyet Başsavcılığınca alınan ifadesinin olduğunu, tanığın bu beyanında gözaltına alınan on bir kişinin jandarma komando birlikleri tarafından Şenyayla'daki operasyon sırasında alınıp götüröldükleri ve bir daha serbest bırakılmadıklarını, götürölen bu kişilerden bu güne kadar haber alınmadığını belirttiği görölmüştür.

Heyetimiz olayla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna ve sonrasında Mahkemesine intikal eden dosyayı, delillerini ve nihai hükmü incelemiş ve burada aşağıdaki bilgilere ulaşmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 1 Kasım 1998 tarihinden önceki sözleşme sistemine göre olayların tespit ve teyit edilmesinin Komisyonun görevi olduğunu tekrarlamıştır. Komisyonun olaylarla ilgili tespitlerinin Mahkemeyi bağlamamasına ve kendisine sunulan bilgi ve belgelerin ışığında kendi değerlendirmesini yapmakta serbest olmasına rağmen bu yetkisini ancak istisnai durumlarda kullanabileceği yargısına varmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komisyon arasında başvuranların iddialarını başka olasılıkları düşünmeden ve güvenilirliğinden şüphe etmeden olduğu gibi kabul etmesini doğru bulmadığını dair itirazları olmuştur. Hükümete göre Komisyon sadece başvuranların sunmuş olduğu belgelere ve sözlü ifadelere dayanmıştır. Komisyonun General Yavuz Ertürk'ün ifadesini reddetmesini, özellikle de on bir kişinin taşınabilmesini sağlayan helikopterlerinin olmadığını, sadece altı kişiyi taşıyan helikopterlerinin olduğunu ve helikopterlerinin Kepir'e inemeyeceği ifadesini eleştirmiştir. Gözaltına alınmış on birinci kişinin kimliğini Ümit Taş

olarak belirlenmesi için yeterli delil olmadığını Hükümet savunmuş. Tanıkların verdiği yaşlar arasındaki farklara Komisyon tarafından açıklık getirilmediği ileri sürülmüştür.

Başvuranların dilekçelerini sunmak için Aralık ayına kadar beklemelerinin anlamsızlığı ve Kulp'ta değil de Diyarbakır'da başvuruda bulunmalarının manasızlığı görüşünü Hükümet ileri sürmüş ve bu kayıp kişilerin devlet yanlısı oldukları ve suç işlemedikleri için bu olayın diğer faktörlerle birlikte değerlendirilmesi halinde kayıp kişilerin PKK tarafından kaçırıldığını gösterdiğini ifade etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Komisyonun değerlendirmesini sadece başvuranların ifadelerine değil, dosyadaki tüm kanıtlara dayandığını gözlemlemiştir. Kanıtların birbiriyle çelişmesi hakkında ve tanıkların her birinin ifadesine önem ve güvenilirlik verilmesi gerektiğini belirten detaylı bir ifade raporda yer almaktadır. Generalin ifadesine verilmesi gereken önem bağlamında, Komisyon Generalin ifadesini başvuranların temsilcilerinin yokluğunda verdiğini ve bu yüzden temsilcilerin kendisine sözlü olarak sorular yöneltip onun nasıl bir tavırla cevapladığını gözleme fırsatlarının olmadığını belirtmiştir.

Mahkeme başvuranların operasyon yapıldığı şeklindeki iddialarının yetkililer tarafından reddedildiğini belirtmiştir. Hükümet gerçekten de böyle bir operasyon yapıldığını reddetmiş, ancak ifadelerin alınması sırasında geniş operasyonun yapıldığı ortaya çıkmıştır. Başvuranların ifadeleri genelde Hükümetin göstermiş olduğu tanıkların ifadeleri ile teyit edilmiştir. Örneğin Alaca Köyü Muhtarı Vehbi Başer'e kendisi ve diğer köylülerin operasyon yapıldığı sırada o yörede yaşamakta olduklarını ve helikopterin sesini duyduklarını söylemiştir. Generalin başvuranların tanıklarının iddia ettikleri gibi Muş'tan jandarmanın operasyona katıldığını ve jandarmanın köylüleri rehber olarak kullandıklarını onayladığını söylemiştir.

Mahkeme konuyu yetkililerin dikkatine sunma ile ilgili gecikmeden dolayı başvuranların şikayetlerini doğruluğundan şüphe edilemeyeceğini, Kemal Taş'ın oğlu Ümit'in Ekim ayında gittiği ilçeden dönmeyince hemen Kulp'taki yetkililere başvuruda bulunduğunu tespit etmiş, keza diğer başvuruçularında Ekim ve Kasım aylarında yetkililere başvurdukları görülmüştür. Komisyon, başvuranların iddialarının uydurma olduğu ve çıkar sağlamak amacıyla böyle bir iddiada buldukları şeklindeki hükümet argümanını dikkate almış, ancak başvuranların hepsini dinledikten sonra dürüst, inandırıcı ve akrabalarının akıbeti konusunda büyük bir endişe içinde olduklarına ikna olmuştur.

Başvuranlar gözaltına alınan kimselerin yaşama hakkını koruma altına alınmanın yetkililerin sorumluluğu altında olduğunu belirtmişleridir. Yetkililerin başvuranların akrabalarının akıbeti hakkında bilgi vermeleri gerekliydi. Aksi halde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ikinci maddesinin ihlalinin ortaya koyacak şekilde yaşama hakkının tehdit edildiği bir durumdan sorumlu olmaları söz konusudur. 1993 yılında gözaltına alınan kimselerin işkence ve kötü muameleye uğrama riskinin yüksek olduğu Güneydoğu bölgesindeki durum göz önüne alındığında başvuranların akrabalarının ölmüş olduğu varsayılabilir. Bu varsayım gözaltındaki kimselerin kötü muameleye uğraması, gözaltı ile ilgili kayıtların tutulmaması ve kendilerinden yedi yıldan beri haber alınmaması ile desteklenmiştir. Gözaltına alınan kişiden haber alınmaksızın geçen zaman ne kadar uzun olursa ilgili kimsenin ölmüş olma olasılığı da o kadar fazladır.

Mahkeme söz konusu tarihlerde Güneydoğu'da ceza hukukun sağladığı korumanın zayıflamış olduğunun güvenlik gücü mensuplarının fiillerinden sorumlu olmaları konusunda bir boşluğa izin verdiğini hatırlatmaktadır.

Mahkeme yukarıdaki nedenlerden dolayı söz konusu on bir kişinin güvenlik güçlerince gözaltına alınmaları müteakiben öldüğü ve ölümcül bir güç kullanımını haklı ve makul gösterecek herhangi bir gerekçeye dayanılmadığı için devletin bu eylemlerden sorumlu olduğu kanaatine varmıştır.

Mahkeme başvuruların Ekim 1993 tarihinde beri şikayetlerini bölgedeki birçok yetkilinin dikkatine sunduklarını hatırlatmıştır. Kulp Cumhuriyet Başsavcısı Aralık 1993'te bir soruşturma başlatmıştır. Ancak iki aydan daha kısa bir süre içinde PKK bağlantılı bir terör suçu olduğu gerekçesiyle Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesine sevk etmiştir. Dosyada bu varsayımı destekleyecek bir kanıt yoktur. Dosyadaki ifadesi bulunan kişilerin tamamı söz konusu kişilerin askerler tarafından götürüldüğü şeklindedir. Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı 29 Nisan 1997'de PKK ile bir bağlantı bulgusu olmadığı içinde dosyayı Kulp Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir. O tarihten sonra soruşturma ile ilgili olarak herhangi bir tatminkar gelişme Komisyonun ya da Mahkemenin dikkatine sunulmamıştır. Mahkeme, Savcıların öne sürülen ciddi iddialar hakkında soruşturma yapmak için çaba göstermediğini gözlemlemiştir. Başvuruların ifadelerinin ciddiyetine rağmen jandarmaların ve güvenlik güçlerinin olaylar hakkındaki itirazları soruşturma kurullarınca kabul edilmiştir. Operasyonla ilgili olayların tespit edilmesi için hiçbir adım atılmamıştır.

Mahkeme savcıların güvenlik güçlerinin olayla ilgileri konusunda delil toplamaktaki eylemsizlik ve isteksizliklerini de göz önüne alarak Komisyonun soruşturmanın yaşama hakkını güvenceye almadığı şeklindeki değerlendirmesini kabul etmiştir. Mahkeme başvuruların on bir akrabasının en az bir hafta süre Kepir'de tutuldukları ve bu süre içerisinde kötü muameleye maruz kaldıkları şeklindeki Komisyonun bulgularını kabul etmiştir.

Başvurular Komisyonla başvuruları hakkında sorgulandıklarını belirtmişlerdir. Ve mahkeme sonuç olarak başvuruların maddi ve manevi zarara uğradıklarını, bu sebeple başvurulara toplam olarak üç yüz seksen bir bin üç yüz kırk İngiliz sterlininin, üç aylık sürenin aşılması halinde basit faiz oranının yüzde yedi buçuk olarak uygulanmasına karar verdiği görülmüştür.

Komisyonumuz tüm bu bilgiler ışığında Adli Tıp Kurumundan ölenlerin yakınlarından alınmış olan doku örnekleri ile toplu mezar yerinde bulunduğu söylenen kemik parçaları arasında bir irtibat bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla yapılması istenen araştırmanın beklenmesinin uygun olacağını düşünmüştür.

Heyetimizin Yapmış Olduğu Gözlem ve Tespitler

1. Olay 9.10.1993 tarihinde Kulp İlçesi Alaca Köyü Kepir Bölgesinde cereyan etmiştir.
2. Gözaltına alınan on bir kişinin Mehmet Salih Akdeniz, Celil Aydoğdu, Mehmet Şah Atala, Nusrettin Yerlikaya, Turan Demir, Behçet Tutuş, Bahri Şimşek, Şerif Avar, Hasan Avar, Ümit Taş, ve Abdi Yamuk olduğu tespit edilmiştir.

3. Gözaltına alınan bu kişilerin Kulp İlçesi Alaca Köyü Şenyayla'dan köylerine dönen kişiler oldukları ve bu kişilerin çökelek, yağ, peynir yapmak üzere Şenyayla'ya gittikleri anlaşılmıştır.
4. Gözaltına alındıktan sonra kaybolan kişilerin PKK terör örgütü ile resmi ve özel anlamda herhangi bir ilgilerini olduğu tespit edilememiştir.
5. Gözaltında kaybolan kişilerin çoğunun yaşlı, evli ve çok çocuk sahibi olmaları dikkate alındığında örgütsel irtibatlarının söz konusu olmadığı resmi kayıtlarda da böyle bir irtibata rastlanmadığı ve hatta böyle bir iddianın olmadığı ortaya çıkmıştır.
6. Kulp İlçesi Alaca Köyü Kepir Bölgesinde hadisenin cereyan ettiği, kaybolanların yakınlarının ve tanıkların beyanları ile ortaya çıkmış, toplu mezarın da aynı yerde bulunması bu iddiaları doğrulayıcı nitelikte bulunduğu Heyetimizce kanaat getirilmiştir.
7. Delillerin toplanması sırasında Kulp Cumhuriyet Savcılığının yeterli özeni göstermediği, olaydan haberdar olduktan sonra olay mahalline gitmediği, olay mahallinde maktullere ait kemik ve diğer eşyaların köylüler tarafından toplanarak getirilmesini istediği, köylülerce bu delillerin çuvallara konularak getirilmesinden sonra ulusal basın eşliğinde olay mahalline gittiği anlaşılmıştır.
8. Hadisenin ortaya çıkmasından sonra bilgilerin basına yansımaları üzerine PKK terör örgütü itirafçı sanıklarından Arif Sakık'ın Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı beyanda bulunduğu görülmüş, şahsın beyanında 1993 yılı ilkbaharın sonlarında yaz aylarının başında kırsala gitmek üzere bazı kişilerin Kulp İlçesi Simetak Köyüne geldikleri, kırsala götürmek üzere bunları almak için gelen örgüt mensupları ile yemek esnasında bir tartışma sonucu çatışmaya girdikleri ve bu esnada on bir kişinin öldüğü, bu kişilerin köy içerisinde bir ceviz ağacının altına gömüldükleri ve şu anda bu kişilerin mezarının bulunduğu yeri gitse gösterebileceğini, olayın cereyanından sonra sonbaharda kendisinin Simetak Köyüne giderek mezarların bulunduğu yeri gördüğünü açıkladığı görülmüş, Arif Sakık'ın sözünü ettiği Kulp İlçesi Simetak Köyündeki olayla, Kulp İlçesi Alaca Köyü Kepir Bölgesindeki olay arasında bir irtibatın bulunmadığı görülmüştür. Arif Sakık'ın sözünü ettiği olay ile Heyetimizin araştırma konusu yaptığı olay hem zaman hem mekan itibariyle farklıdır. Arif Sakık'ın bahsettiği olay Kulp İlçesi Simetak Köyünde örgüt arasında bir iç hesaplaşmadan kaynaklanmış, araştırmamıza konu olay ise 1993 yılı sonbaharında Kulp İlçesi Alaca Köyü Kepir Bölgesinde meydana gelmiştir.
9. Heyetimizin incelemeleri sırasında dinleme imkanı bulduğu Şemdin Sakık'ın beyanlarının da bu yönde olduğu anlaşılmıştır.
10. İnceleme imkanı bulduğumuz Kulp Cumhuriyet Başsavcılığındaki dosya mağdur yakınlarının Avrupa Komisyonuna ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptıkları başvurular sonucunda verilen karardaki belirlemeler olayın Bolu'dan gelen General Yavuz Ertürk komutasındaki Bolu Komando Dağ Taburu'nun operasyonu sırasında gerçekleştiği anlaşılmıştır.
11. Her ne kadar mağdur yakınlarına çektikleri acılar karşılığında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince tazminat ödenmesine karar verilmişse de gerek dosyalara yansıyan bilgiler ve gerekse Heyetimizin incelemesi sırasında kaybolan kişilerin yakınlarının hala

çekmekte oldukları acılar sebebiyle cezai yönden takibat açılması, bu tür faili meçhullerin bir daha cereyan etmemesi bakımından büyük önem taşıdığına kanaat getirilmiştir.

12. Kulp İlçesi Alaca Köyü Kepir Bölgesinde bulunduğu bilinen toplu mezara ait kemik parçalarının ve diğer delillerin Adli Tıp Kurumunca yapılacak incelemede kaybolduğu söylenen kişilere ait olduğunun belirlenmesi hadiseye tam bir açıklık kazandıracaktır. Bu bağlamda Komisyonumuz Kulp Cumhuriyet Savcılığında Başkanlık aracılığı ile inceleme sonuçlarının alınıp alınmadığını soruşturmuş ve son olarak 20.02.2006 tarihinde Ali Tıp Kurumundan gelen rapor Komisyon Başkanlığına gönderilmiştir. Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi tarafından gönderilen 30.12.2005 tarih ve 915-61097 sayılı raporda olay yerinde bulunan kemiklerin en az dokuz kişiye ait olduğu ve bunlardan iki tanesinin Mizbah Akdeniz'in babası Mehmet Salih Akdeniz ile Ahmet Tutuş'un babası Behçet Tutuş'a % 99,99 oranında ait olabileceği tespit edilmiştir. Buna göre Komisyonumuz Bolu Komando Tugayı'nın Şemdin Sakık'a karşı düzenlemiş olduğu operasyon sırasında kimi kişilerin gözaltına alındığına ve daha sonra kaybolduklarına kanaat getirmiştir.

Heyetimizin hazırlamış olduğu iş bu raporumuzun Komisyonun dikkatine saygıyla arz ederiz.

Cavit Torun
Adalet ve Kalkınma Partisi Diyarbakır Milletvekili

Hakan Taşçı
Adalet ve Kalkınma Partisi Manisa Milletvekili

Mesut Değer
Cumhuriyet Halk Partisi Diyarbakır Milletvekili